

Innovative organization of technological education

Maryamxon IBRAGIMOVA¹, Muxlisaxon USMONOVA²,
Firdavshon YUSUFHODJAYEVA³

Kokand state pedagogical institute

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 2021
Received in revised form
28 April 2022
Accepted 20 May 2022
Available online
10 June 2022

Keywords:

technology,
student,
work,
education,
practical activity,
work skills and abilities,
psychological training.

ABSTRACT

This article discusses the idea that preparing students for work at the current stage of education is one of the most important issues in the education and upbringing of the younger generation.

2181-1415/© 2022 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol3-iss5/S-pp153-157>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Texnologik ta'limni innovatsion tashkil etish

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

texnologiya,
o'quvchi,
mehnat qilish,
tarbiyalash,
amaliy faoliyat,
mehnat ko'nikma va
malakalari,
psixologik tayyorlik.

Mazkur maqolada ta'limning hozirgi bosqichida o'quvchilarni mehnatga tayyorlash o'sib kelayotgan avlodning ta'lim va tarbiyasidagi eng zarur masalalardan biri ekanligi haqida fikrlar bayon etilgan.

¹ Teacher, Kokand state pedagogical institute. Kokand, Uzbekistan. E-mail: maryamxonibragimova1@gmail.com.

² Teacher, Kokand state pedagogical institute. Kokand, Uzbekistan. E-mail: usmonovamuxlisaxon@gmail.com.

³ Teacher, Kokand state pedagogical institute. Kokand, Uzbekistan. E-mail: firdavshonyusufhujaeva@gmail.com.

Инновационная организация технологического образования

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

технология,
учащийся,
трудиться,
воспитать,
практическая
деятельность,
трудовые навыки и
умения,
психологическая
подготовка.

В данной статье рассматриваются мнения о том, что подготовка учащихся к труду на современном этапе обучения является одним из важнейших вопросов в обучении и воспитании подрастающего поколения.

Tabiat va jamiyat talablarini bilish maqsadida ta'lim mazmunini fan va texnikaning eng yangi yutuqlari bilan boyitish ta'lim-tarbiya jarayonida mehnat ta'limining rolini oshirish va bolalarni tarbiyalash uchun ota-onalarining, demak, pedagogik jarayon avlodlarimiz tajribasini o'qituvchilar tomonidan o'zlashtirishi va ularning ijtimoiy hayotga qo'shilishlarini ta'minlab beruvchi jarayon hisoblanadi. Pedagogik jarayon o'qituvchilarda keng qamrovli tushunchalar, shaxsiy xislatlar va insoniy fazilatlar shakllanishiga hamda ularning dunyoqarashining rivojlanishiga zarur shart-sharoitlar yaratib beradi. Bu, o'z navbatida, mehnat ta'limi oldiga murakkab va mas'uliyatli vazifalar qo'yadi. Vujudga kelgan imkoniyatlardan mehnat tarbiyachisi shaxsining har tomonlama rivojlanishi uchun to'liq imkoniyatini beradi. Mehnat ta'limi mutaxassis tayyorlashni o'z maqsadi qilib qo'ymaydi, balki u o'quvchi shaxsini rivojlantirish uchun vositasi hisoblanadi. Umumiy o'rta ta'lim muassasasigacha ta'lim muassasasidagi mehnat ta'limi tarbiyasi va ma'lumoti, umumiy o'rta ta'lim muassasasidan mehnat asosining namoyon bo'lishi va uning o'zagi bo'lib, u bolalarning bilimi, ishlab chiqarish faoliyati o'z-o'ziga xizmat qilishi, o'zaro yordam ko'rsatish, estetika va jismoniy rivojlanish jarayonidagi mehnat, kuch-g'ayratlarini qamrab oladi. Mehnat ta'limining tarbiyaviy ahamiyati juda katta bo'lib, o'quvchilarda mehnatsevarlik, mas'uliyat, intizomlilik, burch hissi, jamoatchilik hissini tarbiyalash, o'quvchilarning aqliy o'sishida eng muhim iroda va axloqiy sifatlarning rivojlanishiga yordam beradi.

Bugungi kunda respublikamizda ta'lim sohasida me'yoriy-huquqiy bazani tubdan takomillashtirish, ilg'or xorijiy tajribalar, ilmiy ishlanmalar va texnologiyalarni umumiy o'rta ta'lim muassasalari faoliyatiga integratsiya qilish, o'quvchilarni erta rivojlantirish sohasidagi ilmiy, innovatsion-pedagogik faoliyatni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan konseptual islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu borada umumiy o'rta ta'limni boshqarish tizimini takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv shakllarini joriy etish, umumiy o'rta ta'lim tizimi xodimlarida zamonaviy menejment va pedagogik texnologiyalar bo'yicha bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb yo'nalishlardan hisoblanadi.

Umumiy o'rta ta'limining hozirgi bosqichida o'quvchilarni mehnatga tayyorlash o'sib kelayotgan avlodning ta'lim va tarbiyasidagi eng zarur masalalardan biridir.

Texnologiya ilg'or o'qituvchilarning ish tajribasi bilan boyitilgan materiallar asosida yoritib beradi. O'quvchilarni mehnat qilishga tarbiyalash va ularni bo'lajak amaliy faoliyatga tayyorlashda mehnat ko'nikma va malakalarni egallashlarini

ta'minlaydi, ularnimehnat faoliyatiga, ijtimoiy foydali ishlab chiqarish mehnatini bajarishga tayyorlaydi. Texnologiya ta'limida mehnatga psixologik tayyorlik, mehnat faoliyatining to'g'ri motivlari asosida tarbiyalaydi, shaxsning har bir ongli mehnatkash uchun zarur bo'lgan sifatlari shakllanishida yordam beradi. O'quvchilar o'rtasida yo'lga qo'yilgan o'zaro yordam esa ularda do'stlik, birodarlik, umumlashish, jamoatchilik kabi fazilatlarni tarbiyalaydi. Shu bilan bir qatorda, bilim, ko'nikma, malakalarini rivojlantirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida ijtimoiy munosabatlarga kirisha olish kompetensiyalarini shakllantiradi.

O'quvchidalarga innovatsion ta'lim berish jamoada ishlash, o'zaro do'stona yordamni berish, ijodiy tashabbuskorlik, tashkilotchilik qobiliyatlarini namoyish qilishi, mehnat kishilari va mehnat natijalarini hurmat qilishni o'rgatishdan iboratdir. O'quvchilarni mehnatga ruhiy tayyorlash o'quvchilarning yoshiga mos keluvchi ongli va ijobiy xususiyatlarni tarkib toptirish, o'quvchilarning mehnat malaka va ko'nikmalarni egallashga qiziqishini shakllantirishdan iboratdir.

O'quvchilarni mehnat qilishga amaliy tayyorlash oddiy asbob va moslamalardan foydalana bilish u yoki materialga ma'lum izchillikda ishlov bera olish, yo'l qo'yilgan xatoni o'z vaqtida aniqlash va to'g'rilay olish xislatlarini tarkib toptirishdan iborat. Texnologiya ta'limining mazmuniga muvofiq o'quvchilar mazkur yosh uchun qulay bo'lgan materiallarga ishlov berish, qo'llaniladigan oddiy asbob va moslamalardan foydalanish malaka va ko'nikmalarini egallaydilar. Oddiy asbob va moslamalar maxsus asbob va moslamalarning bosh asosi hisoblanadi. Maktabda o'quvchiga singdirilgan bilim va qadriyatlar uning butun kelgusidagi hayotini belgilab berishi sababli umumiy o'rta ta'lim barkamol shaxsni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Shuni hisobga olgan holda, o'tgan davrda O'zbekiston Respublikasida umumiy o'rta ta'limni rivojlantirish va samarali faoliyat ko'rsatishiga qaratilgan qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi hamda kompleks chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Mavzu: Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash

REJA:

1. Predmetli applikatsiyalar haqida ma'lumot berish.
2. Geometrik figuralar haqida ma'lumot berish.
3. Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash texnologiyasini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Bolalarga predmetli applikatsiyalar haqida va geometrik figuralar haqida ma'lumot berish. Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasashga o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- O'quvchilarning predmetli applikatsiyalar va geometrik figuralar haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash haqida tushunchalar berish;
- Geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash texnologiyasini tushuntirish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, aqliy hujum, amaliy ish, ko'rgazmalilik.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, applikatsiyadan namunalar, rangli qog'ozlar to'plami, chizg'ich, qaychi, qalam, yelim

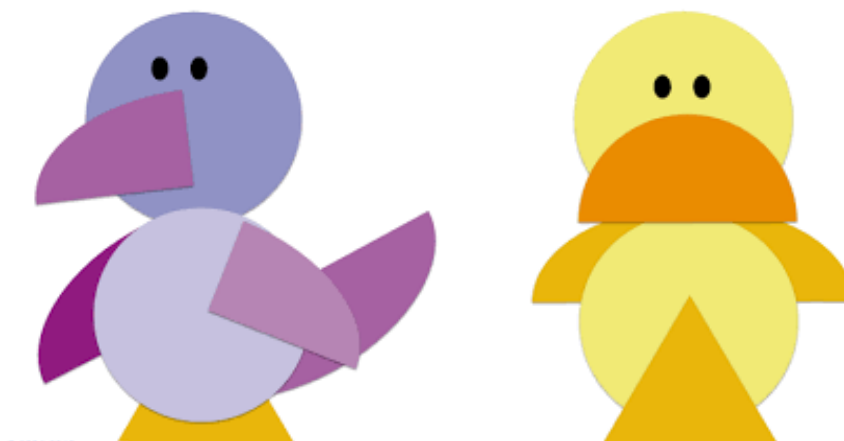
Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Geometrik shaklli applikasiya nima?
2. Geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasash talablari?
3. Applikasiyaning asosiy materiallari nima?
4. Geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasash nima?
5. Applikasiyani yasash bo'yicha ish joyini to'g'ri tashkil etish nimalardan iborat?

Geometrik figuralardan predmetli applikasiyalar

O'quvchilarni predmetlarni fazoviy idrok etishini rivojlantirish kerak. Buni atrofimizni o'rab turgan narsalar: uy, archa, daraxt, mashina, idish-tovoq, jonivorlar, gullar va shu kabilarni u yoki bu darajada geometrik shakllar bilan ifodalash mumkin.

O'qituvchi istalgan predmetni tanlashi mumkin. Uni bolalar bilan birgalikda ko'rib, uning ayrim detallari qaysi geometrik shakllarga o'xshashligi, ularni qanday ulchamlarda, qaysilarini kattaroq, qaysilarini kichikroq olish, qanday izchillikda joylashtirish kerakligini aniqlaydilar.

Rangli qog'ozlardan olingan doiralar va ularning qismlari bilan applikasiya bo'yicha juda ko'p geometrik ishlarni bajarish mumkin. Doiralarning har birini shunday joylashtirish kerakki, natijada, talab qilinadigan shakl paydo bo'lsin.

Bu ishlar o'quvchilarda ijodiy va atroflicha tasavvurni, badiiy didni o'stirishga yordam beradi. Bolalarda qo'yilgan maqsadga erishish yo'lida qat'iyatlilik, tartiblilik tarbiyalanadi. Uyushqoqlik bilan ishlash ko'rsatmalariga rioya qilish, tashabbuskorlik ko'rsatish ko'nikmalari shakllanadi. O'quvchilar tayyorlagan applikasiyalar ona tili va matematika mashg'ulotlari uchun ajoyib didaktik material, o'quvchilar nutqini o'stirish vositasi bo'lishi, ularning predmetlari shakli, rangi, fazoda joylashishi haqidagi tushunchalarini boyitishga xizmat qilishi mumkin.

Predmetli applikasiyani tasvirlash texnologiyasi turli formalarini qirqish va ularni fon tarzida qabul qilingan materiallarga yelimlash yoki mustahkamlashga asoslanuvchi turidir.

Applikasiya ishini bajarishda asosiy e'tibor uning umumiy ko'rinishiga qaratilishi kerak. Yaxshi o'ylangan kompozitsiya, ya'ni tasvirlash lozim bo'lgan narsalarni joylashtirish applikasiyaning muvaffaqiyatining garovidir.

Applikasiya bilan shug'ullanish o'quvchilarni garmonik rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Applikasiya ijodni rivojlantirishda katta yordam beradi tasavvurni boyitadi, kuzatuvchanlik va diqqatni faollashtiradi, irodani tarbiyalaydi, chamalash va rangni sezishni o'stiradi.

Xullas, pedagogik jarayon avlodlarimiz tajribasini o'qituvchilar tomonidan o'zlashtirishi va ularning ijtimoiy hayotga qo'shilishlarini ta'minlab beruvchi jarayon hisoblanadi. Pedagogik jarayon o'quvchilarda keng qamrovli tushunchalar, shaxsiy xislatlar va insoniy fazilatlar shakllanishiga hamda ularning dunyoqarashining rivojlanishiga zarur shart-sharoitlar yaratib beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sakina M. Sovremennye deti, sovremennye igrы // Doshkol'noe vospitanie. – 2005. – №4. – M. – S. 58–61.
2. R. Hasanov, H. Egamov “Tasviriy sa'nat va badiiy mehnat” TS “O'qituvchi” 1997.
3. Mavlonova R.A., Sanoqulov X.R., Xodieva D.P. “Mehnat va uni o'qitish metodikasi” O'quv qo'llanma. 2007-yil TDPU.
4. M. Haydarov. Kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining mehnat tarbiyasida xalq an'analaridan foydalanish. Toshkent “Yozuvchi” 1995.
5. Nurmatova M.Sh. “Mehnat tarbiyasi” Toshkent. TDPU. 2005.